

Långt borta men ändå nära – om 22 år

Bodil Jönsson, www.bodiljonsson.se – Teckningar: Robert Nyberg. Foton: privata respektive från nätet.

*Klimatet utgör den röda tråden i den här bildsatta essän. Men jag hanterar den inte i isolat utan i dess sammanhang med allt annat som **också** kommer att förändras inom en generation. Märkligt att just klimatfrågan brukar diskuteras som vore den skild från allt annat. Hur som:*

Texten utmynnar i tolv nyckelfaktorer och en bild, och dessa får du redan här på första sida, eftersom jag vill utmana dig att under läsningen fundera på vilka nyckelfaktorer DU tänker på i klimatsammanhanget och vilken nyckelbild som driver DIG i DITT klimatengagemang.

Mitt dussin av nyckelfaktorer: Sol, Vind, Vatten, Demografi, Teknik, Tid, If-then, What-if, Konvivialitet, "Tur", Fred och Optimism.

Min enda nyckelbild: Jag har ett ettårigt barnbarnsbarn, Inez. Det är hon som är inspirationskällan till den här texten. Här ser du henne några månader gammal på bild tillsammans med sin mamma Rut.

Inledning

Om 22 år, dvs år 2044, kan Inez mycket väl själv ha hunnit bli mamma till en flicka, "Lilla Ny". Som jag, då dryga 100 år, själv kan komma att träffa. Fast det förutsätter förstås att:

1) Också Inez generation vill och vågar sätta barn till världen. Vilket de troligen gör, förutsatt att inte vår civilisation rent deppar ihop utifrån existerande dystra klimatprognoser:

2) Också jag själv lever upp till de nu existerande demografiska prognoserna. De förutskickar att vi vid det laget kommer att vara 4-5 generationer som lever samtidigt. Redan idag har ju en 70-åring fått 2 liv jämfört med dem som dog som 35-åringar i början på 1800-talet vid den då rådande medellivslängden. Och idag kan man mycket väl bli 105 år (dvs få tre liv utifrån 1800-talsnormen) utan att därför vara någon medicinskt sensation. *De demografiska framtidsutsikterna är minst sagt strålande.*

Vad den förändrade demografin kan betyda för klimatarbetet

Dagens hjärnforskare vet att åldrandet inte per automatik behöver leda till hjärnans förfall men väl till en funktionsförändring. Somligt blir obönhörligt sämre – dit hör allt som handlar om lösryckta detaljer. Medan andra hjärnegenskaper håller sig och vissa t o m kan bli bättre. Till dessa hör förmågan att se *sammanhang*, både gamla och nya. Utifrån det kan gamla och unga med sina skilda kunskapsprofiler bättre *tillsammans* hitta nya klimatlösningar.

Vad den utvecklade teknologin kan betyda för klimatarbetet

Tekniskt är framtidsutsikterna också strålande. Dagens och morgondagens teknik har ju frigjort en massa människotid som tidigare gick åt till livets nödortf. Idag slipper vi bära ved och vatten för värme och matlagning, vi kan ha kontakter över hela världen utan att ens behöva resa, och vi behöver varken klippa gräsmattan eller slita med tvätten.

Vad var det nu hon sa, Hans Roslings mamma, när han var liten? Jo, ungefär: "så bra att jag har fått tvättmaskin – då kan jag ju läsa mer för er." Självt säger jag nu: *så bra att all denna teknik frigör så mycket tid för klimatarbete!* Fotot här visar hur det var för min mormor att tvätta nere vid sjön, 2 km hemifrån genom oländig skogsmark.

Vad sol, vind och vatten kan betyda för klimatarbetet

Egentligen obegränsat mycket, bara vi hela tiden utvecklar vår förståelse för hur vi kan direktanvända och omvandla sol-, vind- och vattenenergi. När Edison på sin tid förutspådde att hans glödlampa i framtiden skulle få sin energi från solen sågs det som en ren utopi. Idag är vi långt förbi det utopiska i detta.

Kanske kommer ändå alla våra *if-then-ansatser* att visa sig otillräckliga?

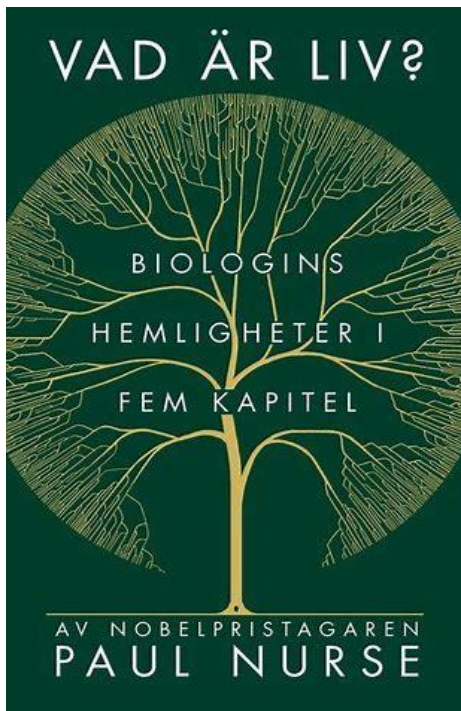
Jag har stor respekt för de politiska, företagsmässiga och individuella insatser som görs för att minska koldioxidutsläppen. Ansatsen är oftast klassiskt tekniskt: *om* vi ändrar den här processen (t ex stålproduktion) så här, *så* kommer koldioxidutsläppen att minska med ...

Men det finns en hake här: när vi idag adderar samman effekterna av alla planerade insatser av denna *if-then*-typ, ser det ytterligt tveksamt ut om insatserna kommer att räcka. Det kommer säkert fram ytterligare *if-then*-ansatser som kan förbättra bilden. För vi människor tenderar ju att jobba vidare och liksom insekterna gör vi det ofta *tillsammans* och under ständiga förbättringar.

Inte ens om *if-then*-ansatser faktiskt visar sig otillräckliga, kommer vi att ge upp!

Av den enkla anledningen att det är väsensfrämmande för själva *livet* att ge upp. Läs gärna Paul Nurse bok "Vad är liv?"!

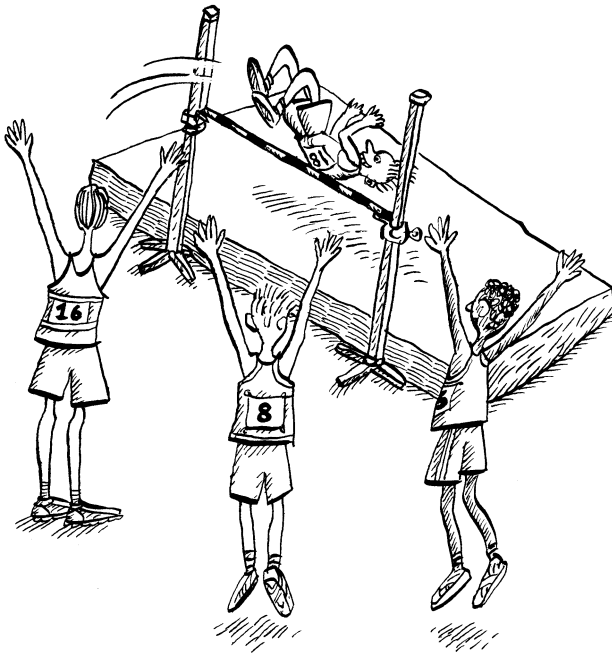

Blir det så att *if-then* inte räcker till, kommer vi att komplettera tänkandet med *what-if-ansatser*. Det kräver större förmåga att tappa hakan och eventuellt rentav göra bort sig! Vilket i sin tur kräver mer av omgivningens öppenhet och dito uppbackning.

Det behövs alltså inte bara ett tekniskt och individuellt nytänkande utan också ett socialt

Vi sitter ju alla i samma båt, dvs vi är underkastade ett "limits to competition". Nu gäller det att vilja varandras *framgång*, inte bara varandras *väl*. Och för det behöver vi vara mer *konviviala*.

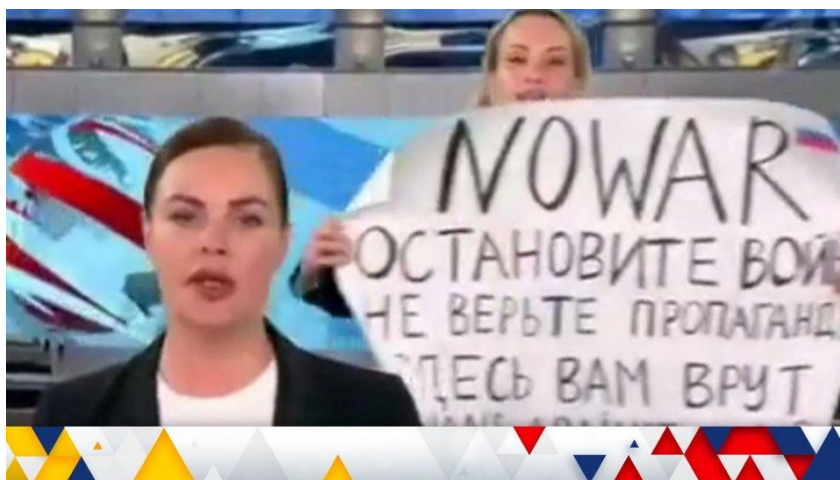
"Convivial" kommer av "con" (med) och "vivere" (leva). Under konviviala förutsättningar är det lättare och samtidigt mer utmanande och utvecklande att leva. När man stöttar varandra hundra procentigt, får det effekter: man klarar motgångar bättre och presterar utöver det vanliga. *Man kan liksom lyfta sig i håret* – vilket kan vara just det som klimatutmaningarna kräver.

Ta dig gärna nu 90 sekunder att lyssna till Rainer Weiss i samtal med Victoria Dyring: "[Every day is an interesting day](https://www.youtube.com/watch?v=rI339PuTaQQ)", <https://www.youtube.com/watch?v=rI339PuTaQQ>, 0.28 – 1.59. Där ringar Weiss in just *konvivialitet* som en av de två nyckelfaktorerna bakom gruppens upptäckt av gravitationsvågorna. Motsvarande förutsättningar behövs garanterat i klimatarbetet! "It has to be fun, it has to be convivial!"

Och så behöver vi ha både *turen* och *freden* på vår sida

Jag är övertygad om att Pasteurs utsaga "Chance favours the prepared mind" kommer att fira stora triumfer de närmaste årtiondena. Vi är nu *så* många som är *så* förberedda utifrån allt den klimatproblematik vi redan är inne i att vi rimligen kommer att ha "turen", dvs den styrda slumpen, på vår sida.

Därtill krävs det av oss människor att vi förmår hålla FRED. Krig utgör konvivialitetens absoluta motsats och raserar tillvaron både mänskligt och materiellt, både i stunden och långt framöver.

Därmed har jag täckt in 11 av mina 12 nyckelfaktorer: sol, vind, vatten, demografi, teknik, tid, if-then, what-if, konvivialitet, "tur" och fred.

Den tolfte nyckelfaktorn är *optimism*. Den är en grundstolpe och behövs som motvikt inför hotande megaperspektiv. Vi får inte bli lamslagna – vi får faktiskt inte det. Själv har jag många gånger hittat både inspiration, förmåga och tröst i Dietrich Bonhoeffers ord:

Optimismen är till sitt väsen inte en åsikt om den aktuella situationen utan en livskraft. En kraft att hoppas där andra resignerar, en kraft att bära bakslag, en kraft som inte släpper ifrån sig framtiden till pessimisten utan tar den i anspråk för hoppet.

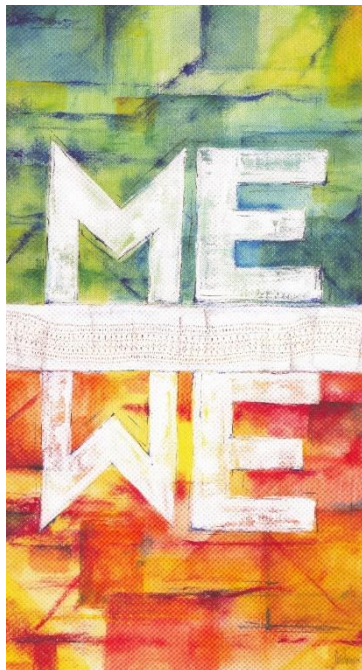
Backcasting

Nu gäller det att ställa sig år 2044 och titta bakåt, och ha alla dessa 12 nyckelfaktorerna och en nyckelbild i huvudet:

Inte tro att vi från dagens förutsättningar vad gäller kunskap, teknologi, demografi, etc kan förutspå utvecklingen utan vara med på att allt detta kommer att utvecklas under tiden.

För att våga och kunna spana så krävs det ett stort mått av tillit och trygghet. Bort därför alla undergrävande 1) egofixeringar och fram för det ömsesidiga:

På motsvarande sätt: bort med 2) nufixeringar (i isolat) och 3) kunskapsrelativismen.

Med det är det dags att börja *arbeta*. Och vi har *förutsättningar* för att just kunna arbeta. Det krävs förstås *mycket* arbete, men det behöver inte vara så fasansfullt. Det ger ju mycket arbetstillfredsställelse.

Vilka är då dina nyckelfaktorer och vilken är din nyckelbild?

Välkommen att höra av dig till bodil@bodiljonsson.se !

Allt gott

Bodil

PS. Du hittar en del av ovanstående resonemang också i min bok "Guldkorn", Brombergs 2022. DS